

Yaremaiahanda beba gilibu pelenego

(Be 6.1-73)

¹ Ai beba ogo Babilononaga kini heagome Yarusaleme wali agali garabaya bu yalu polene kaware dege ngelo howa Yaremaiahanda wali agali Yarusalemeni bu hearunaga gilibu wia hene. Ngode Datagaliwabenaga bi Yarusaleme wali agali bu hearuhondo gilibu peletonaga Yaremaiahanda beba gilibu peletonaga lamini.*☆

Yarusaleme wali agali garabaya polebira lenego ogo

² Tígua Ngode Datagaliwabehondo mana koru bialu harimi. Anidagua bialu harimigonaga ainde Kini Nebugadenesahanda ibalu tí garabaya haru hai halu Babilono haru polebira. ³ Tí dindi kaundiaha kamine dege mali dewa pialu ka daba agima halu homoleberemi. Aní kemigola mani Ngode Datagaliwabehanda tí baba miniha lone dungulo howa tí Babilonoha howa haru tagira pialu Yarusaleme haru dai bulebira.

⁴ Tí Babilono pu howa mbirale dama mitangi bialu bi pupu wulenaga gime wabiniru dewaore irame wabinibi silibame wabinibi ngolome wabinirubi dewaore ngane hondoleberemi.

---

* **1:1:** Agali mandabi ala heneru tigua Yaremaianaga bi gilibu wia henedagoni Barugunaga mbuga ngagoha dege be waragane howa ngelaga wini. Marume ogoni ibu haluni tara ngelowa Yaremaianaga mbuga, lalu ngelaga wini. ☆ **1:1:** Yar 29.1

Agalime mbirale uruni payani yalu ibaga bialu kagola wali agali tigua mbirale urunihondo gi haga ka. ⁵ Tigua wali agali tara uruninaga mana ko ogoniale ngago talialu holigo baya hangu de hondo halimu. Agali dewame mbirale gime wabini uruni payani yalu duguni ibiragola wali agalime mbirale urunihondo bi pupu wialu holebirago ani bialu kagola tigua mbirale gime wabini galone nahe uruniale ngagohondo gi nahe halimu. ⁶ Ani howa tigua lalu, Anduane Homogo í dege Ngode Datagaliwabe henene kegoni. Iname íni hanguhondo bi loleberema, lalimu. ⁷ Ngode Datagaliwabenaga dahuliyali tí heba mandagi dindi tara ogoniha howa tí mamage howa haru holebira.

Mbirale dama mitangi bialu bi pupu wule gime wabini uruni aleme biamogo bulene nawiore nga, lenego ogo

⁸ Agali anda biaga manda bayalebi hearu tigua ngolorume mbirale bi pupu wule gime wabini uruni ira baya hangu bogu mbara lowa mbirale uruninaga hége wabu helaga. Anigo mbirale uruni ti Ngode Datagaliwabe ale dege ndo wuwa tigua bi nalaga nga. ⁹ Wali agalime manda ngolome wabuwa yári tara tara helowa wandari mabuage bedarume hame lagagobi wabuwa gime wabini bi pupu wiaga uruninaga mo karula haga biaga nga. ¹⁰ Horo marungi nde agali dama mitangi bialu bi pupu wiaga uruninaga muni siliba ngoloru maru ti mo pagebu yaga ka. ¹¹ Tigua ogoniale hangu ndo mo kayu biaga hene. Tigua mbirale bi pupu wiaga uruninaga yári bu ngaru

mo kayu buwa wali maru anda ogoniha biabe bialu agali yalu biraga bedaru mo miaga ka. Wali agali bu karume mbirale bi pupu wiaga iramebi silibamebi ngolomebi wabini ngago wali agali yári biagadagua agaru baya hangu mo karula ho ngelaga biaga. ¹² Tigua agali mindibi hari mindini handalehe kininaga yári ngaru mo karula howa ngeledagola ainde agali bayale urunibi ibunibi be abalu бага bialu dodo hayaguabi ugurulime no timbitombe layaguabi tinime mo tiga bibe nahe ka. ¹³ Andagaha be abalu ngago tinaga denguiha para haga biyagua tinime doma nabiaga nga. Agali mbirame ibalu dege domaga nga. ¹⁴ Tinaga giha godi hale haga agali hagianeme kango yu biragadagua yu bira biruwa ainde mbiralime ti-hondo ko biyagua nde agali ogoni ko biyagonaga pani nelo namiaga. ¹⁵ Tinaga giha ayu tibu emeneru ayu gamia emeneru yu biragago agali ibalu ti bo gingirulo waholebiragolabi mo page yu polebiragolabi tinime mo wialu pani babe nahe-ore nga. ¹⁶ Tigua urunibi biagane ngagome tini Ngode Datagaliwabe ale ndo nga lalu mo walia ka. Ani ngago manda bialu tigua mbirale gime wabini uruniale ngagohondo bi pupu wulene nawiore.

¹⁷ Wali agali uruni andaga tamuha mbirale dama mitangi bialu gime wabini ngaru ko ngubi nagaloneore nga. Be pambu lene ngaligobi nga. Wali agalime mbirale bi pupu wiaga uruni de hondole ibiragola tinaga geme be abalu titau laragome mbirale uruninaga de hariga beme ndibulo wahaga. ¹⁸ Ai pagealime mbirale uruni mo yalu polino agali mbirale uruninaga loma binigo mo miaga bu karume anda panga hongo

howa paya anda halu piagane ka. Tigua mbirale bi pupu wiaga uruni baya hanguore mbiralime kinihondo mana lehe bidagola godi lole panga baya hangu paya anda howa helagadagua baya hanguore hagira buwa mo do howa ngelaga nga. ¹⁹ Agali loma binigo mo miaga bu karume hale lamu dewaore anda mbirale ogoni ngagoaha nge-laga. Anigo mbirale bi pupu wule gime wabini uruni tigua deme mbirale ngaru deme nahand-abehe nga. ²⁰ Ani ngagola tinaga agabi tinginibi ugurilime anda ira nalu no podelagadagua bia-gago yu tinime handa nabiaga. ²¹ Andagaha ira hagua deledagome tinaga dengui dodohe mindibi ko mbira wiaga. ²² Dumania emene bedarubi ega emenerubi busirubi ibalu mbirale bi pupu wiaga ogoriani biralu pugu biaga. ²³ Anidagua bidagome mbirale bi pupu wule gime wabini uruni ti bame nagalone ngago manda bialu tigua ibuhondo bi pupu wulene nawigo nawilimu.

²⁴ Wabiaga agali karu tigua deme hondolene uruni wabu ngelowa ngolome paraho dambi helaga. Anigo ai mbiralime ngolo ogoni baya hangu domo mbara nalayagua nde ngolo ogoni hoai lalu ngiringare nalaga. Agali mbirale uruni wabiaga karu tigua aeaneme wabialu howa irame delaga biragola tandaga nahaga nga. ²⁵ Mbirale bi pupu wulenaga gime wabini uruni muni de-waoreme yolo bu wiaguabi tiha bu he nawiore. ²⁶ Tinime ge halu napolebirago de handalimu. Ani bialu tigua gi ema bialu mbirale mbira nab-ulebiraore. ²⁷ Ai agalime bi pupu wule gime wabini uruni yu pialu karia dindini ibira hayagua

nde agali biabe biaga maru karume lone mo yaraga howa berelelodagola payani yaga biago ibuni taga timbuni haga nga. Ani bialu mbi-ralime bi pupu wiaga gime wabini mbira dindi mbirani ngelo heagua nde ibuni ema bialu pubagi halu napolebira. Agalime ibu baya hangu nawi wua ula howa ngagola ibunime mo tigabu ha nabulebira. Wali agali marume bi pupu wiaga urunihondo mbirale mbira ibu mo turu halu bame miyagua nde mbirali homo tungulomini ngagohondo miradagua bira. ²⁸ Mbirale bi pupu wule gime wabini uruninaga loma binigo mo mi-aga agali karu tigua wali agali bu karume nogo lomabu migi biraru mo yu puwa tini yule muni miaga. Ani buwa muni ogonime mbirale tini hame ledaruale yolo biaga. Agali loma binigo mo miaga uruni one bedarume nogo bo loma bini uruni abale ko halu ngu bulino baya hangu ibi ho ngelowa tini dawalu nai haga ka. Tigua nogo uruni podalu maru yagibano karubi waragobe karu mulene ngago namiaga ka. ²⁹ Ani bialu wali ege ngola ho bedarumebi waneigini gali aija bedarumebi loma uruni ilili bialu birulene ngago nabi tigua ta nabi ela haragome mebia hagaya. Mbirale urunidagua biagadaru bibahen-deme gime wabini ogoni ibuha galone naheore ibu Ngode Datagaliwabe kago ale ndo bame agali gime wabiniore ngago panaga mo walia haga. Ani ngago manda bialu mbirale gime wabini uruni-

hondo bi pupu wulene nawigo nalalimu.†

³⁰ Ainde bi pupu wiaga iramebi silibamebi ngolomebi wabini ngagonaga lomaru walime bu miaga wiagua nde agalime lalu ogoni ibu tinaga bi pupu wiaga galone nga lagayago irane agome lagabe. ³¹ Dara ho holene horongi agali mbirale bi pupu wiaga uruninaga loma binigo mo miaga karu tigua mbirale gime wabini uruninaga anda kagoha pu biruwa tinaga angaribi agaru minu budalu mandaribi dogalu bira biruwa tinaga haguane agame bu yi nahe biragaya. ³² Mbirale gime wabu wini bi pupu wiaga uruninaga agali loma binigo mo miaga bu karu tigua tinaga bi pupu wiaga uruninaga deni howa bi hongo howa ladaga halu homa duguanda hai halu purogo lole howa lagadagua lalu hagaya. ³³ Tigua mbirale bi pupu wiaga gime wabini uruninaga aga bidago agali loma binigo mo miaga karu tigua golowa ti one wane bedaru miagaya. ³⁴ Wali agalime mbirale bi pupu wiaga urunihondo mana bayale biyaguabi ko biyaguabi bi pupu wiaga gime wabini uruni tigua mbirale mbira nawiore nga. Ani bialu ibugua agali mbira kago kini helo dabo helolenebi kini kago bo dugu waholenebi hongo nawi nagaloneore nga. ³⁵ Tigua muni dewabi yári tara tara bayale ngarubi wali agalihondo namiaga ka. Mbiralime mbirale mbira bule lowa bi lo

---

† **1:29:** Yudanaga mana ngagome wali bedaru tigua loma bu mini ngago ela nahaga wini. Ani bialu wali ti ege ngola ho bereaguabi waneigini gali áyu dege taba hono bereaguabi ti Ngode Datagali-wabenaga deni dodohe beda laga wini. Mana ogoni Loma Binigo Mo Miaganaga Biabe 12.1-5 wialu 15.19-23 ngago hondolene nga.

wialu puwa layago nabi wahalu piyagua tigua ibuhondo pani nelo namiaga ka. ³⁶ Tigua wali agali mbiranaga homolino haru nahaga. Ani bialu wali agali hongo nahe bu karu agali hongoge kagonaga giha howa mo wialu haru dai nabiaga nga. ³⁷ Tigua mbirali de kohe kago biamogo bialu de mo ngala habe nahebi maru kogendabi ngagoha pialu karu haru dai bibe nahebi nga. ³⁸ Tigua wali dalo ti agalini homene bedaru dara habe nahe nga. Ani bialu waneigini ti aba aiyā homene bu karu biamogo bulene nakarulapeore nga. ³⁹ Mbirale bi pupu wiaga uruni bameore irame wabini ngago siliba ngolorume para hadambi howa ngaruni bame naganalone hari ngagoha puwa ege tole ngaru dugu ngelo haradagua bida. Ani ngagohondo bi pupu wialu haga karu tini tagabiore ka. ⁴⁰ Irane mbira agi ngagome mbirale uruni bi pupu wiagabi ibu bi pupu wulene alebi nga lalu wali agalime lolene karulape ngabe.

Wali agali mbirale gime wabini ngagohondo bi pupu wiaga bu karu luluore ka lenego ogo

Babilono wali agali tinime tinaga bi pupu wiaga gime wabini ngaru mo yobia halu mo taga haga nga. ⁴¹ Tigua mbirali bi nalaga kago tinaga bi pupu wiaga Belenaga anda kagoha haru puwa Belehondo agali ogoni lone bi lelo mo karulape hela lalu bi lamiagaya. Tigua Bele ogoni bi hale haga ngabe toba hagaya.✧ ⁴² Ainde tinaga bi pupu wiaga urunime tinaga bi larago hale halu biamogo nabiagaore ngago manda bia buwa dege

---

✧ **1:41:** Ais 46.1

tinime harugo lowa hongo halu mbirale gime wabini urunihondo bi pupu wialu haabo hagara. ⁴³ Tinaga mana mini nawi howa lulu mana ogoni bialu haabo haga. Wali bedaru tigua pume tini daba howa hariga tene ngagoria biru wima piaga. Ani biruwa tigua widi alenaga irane ngaru ira hagua nga bilonaga delalu biruwa tinaga tingini agali ibiragohondo miaga. Ani miragola agali ibiragome wali mbirago kayu yule haru piyagua nde wali ogoni ibu agali biagola palialu dai buwa wali mende ibula haru mandagi birayagohondo mege bialu oba halu ibuhondo lamialu lalu, í wali bayale ndoyago hondowa agalime í mba nalayag-
oni ndobe, lagaya. ⁴⁴ Mbirale bi pupu wulenaga gime wabini uruninaga mana dewaore ko leheru nga. Ani ngagoyu ainde tigua ogoni bayaleore nga lo manda biagayago irane agome. Agalime bi ogonidagua lagayago aginagada.

⁴⁵ Agali mbirale iramebi ngolomebi mbirale wabiaga karu tigua bi pupu wiaga uruni tini hameme wabua biragobi wabiaga. ⁴⁶ Agali mbirale bi pupu wiaga uruni wabiaga bu karu tini dindini lu nahe abale homaga. Ainde tigua tini biamogo bulenaga hongohe kago tininaga gime agua wabuledabe. ⁴⁷ Agali biabe biaga uruni tini homalu ti damene karunaga mbirale bayale mbira paluni nangele homolebira. Tigua tinaga ke hagane manabi taga holenebi ogonilabo hangu ngelalu homolebira. ⁴⁸ Ainde wai biarua handala mbirale bi pupu wiaga uruninaga loma binigo mo miaga karume mbirale uruni mo yalu abale hado holene ngagoha hado hole ibida piaga ka. ⁴⁹ Wai

ibiyaguabi genda tara ngaru anda ibiyaguabi mbirale bi pupu wiaga agali gime wabini urunime mbirale mbira bibe naheore nga. Ani ngago manda bialu wali agali tigua gime wabini ogoni ibuha galone ndo bame nagaloneore ngago baya hangu handa nabiagayago agidabe.

⁵⁰⁻⁵¹ Mbirale wali agalinaga bi pupu wiaga uruni bame agali gime ira hanguni siliba ngoloru dambu para haga buwa wabini nga. Horo mbiru nde wali agali Ngode Datagaliwabe manda nabiga bu karubi tinaga kini karubi tigua mbirale bi pupu wule gime wabini uruni bayale galone ndo bame agali gime dege wabinidalo manda biai holebira. Ani bialu mbirale uruniha hongo holene mbira tiha nawidane hondolebira. ⁵² Ainde bi pupu wiaga uruni ti galone ndo nga lalu manda bibe nahe ai kabe.

⁵³ Mbirale urunime agali mbira kini helo dabo hela nabulebira. Ani bialu iba dalu dindini ibi nalolebira. ⁵⁴ Mbirale urunime tinaga biabe ngago tinime mo tiga bibe nahe nga. Mbirali kagome mendealihondo ko biyagua nde ogonime pani nelu namulebira. Tigua mbirale mbira bibe nahe ka. Ti bame ega yagombe harini yagalo yu ibagabu hagagobi dege ka. ⁵⁵ Ai mbirale gime wabini bi pupu wiaga uruninaga anda kago dayagua nde agali loma binigo mo miaga bu karu tini irame dolino ibida pora bialu piaga. Anigo ainde mbirale dama mitangi bialu bi pupu wiaga iramebi silibamebi ngolomebi ira biago para haga buwa agali gime wabini ngaru ira maru anda ogoninaga gene bu karu daradagua damaga haga ndobe. ⁵⁶ Mbirale ogoni kini bu karu bababi wait-

igi bu karu bababi wai bibe naheore nga. Ogonibi ngagohondo wali agalime mo galone halu ibu bi pupu wulene bayale mbira ngago agua loleda.

⁵⁷ Ainde pageali ibiyagaua mbirale bi pupu wiaga irame wabuwa siliba ngolome para haga bialu wabini biagome mbirale mbira bibe naheore bameore wiaga nga. ⁵⁸ Ani ngagola pageali tigua bi pupu wiaga gime wabini uruninaga siliba ngoloru lagalo yai halu aga mo karula ho ngagobi golo yalu piaga. Ani biragola gime wabini ogoni ibunime mbirale uruni namilonaga mbirale mbira bibe naheore wiaga. ⁵⁹ Mbirale bu ngaruni bibahendeme bi pupu wiaga gime wabini ngago bolangua howa nga. Agali kini gi nahaga mbira ai kabe lo manda bia handa. Ani bialu todobene be bayale mbira mitangi bia. Anda mbi-ranaga hobane mbirale mo do hagane ngagonaga panga haraba ngago mitangi bia. Anda timbuni kago taba yu hagane anda gene kago mitangi bia. Mbirale uruni ti galone wialu tigua bi pupu wule gime wabini nagalone ogoni bolangua halu ti dunini nga.

⁶⁰ Ngode Datagaliwabehanda nibi egebi yakundirubi tigua ina kemagoha wáhadali helo harini heledagola tigua ibunaga bi larago hale hai haga ka. ⁶¹ Hari beraliba kagonaga wáholenebi puriabu pu lo yu poragobi ani dege biaga nga. Hari beralibanaga wáholene timbuniore howa wá kaundiaha piai halu puriabume dindi bibahendeha piai hagane nga. ⁶² Ngode Datagaliwabehanda hari beralibahondo lamialu dindi bibahende wiadambi ha layagua nde hale halu dindi wiadambi hai haga. ⁶³ Ainde

Ngode Datagaliwabehanda dahuliya andagaha howa ira dene bape halu hari wedarubi irabu timbuni ngarubi dai ha layagua nde tigua Ngode Datagaliwabenaga bi larago hale halu dai holebira. Anigo mbirale bi pupu wulene gime wabini ngarume mbirale urunibi nabibehe nga. ⁶⁴ Ainde mbirale nagalone gime wabini urunime inahondo bayale bulenebi mo ko holenebi hongo naheore ngagohondo wali agalime mo galone howa uruni bi pupu wulene galoneore lagayago aginaga biagabe. ⁶⁵ Mbirale uruni ti Ngode Datagaliwabe ndo ngago tí manda bidemi. Ani manda buwa tigua mbirale ko nagalone urunihondo bi pupu nawilimu.

⁶⁶ Mbirale bi pupu wiaga uruni tigua kini bu karu handaya ho haga ndo ka. Tigua bi ko lolenebi ti mo bayale helo bi lolenebi nawiore nga. ⁶⁷ Tigua wali agalime de hendelo manane mbira harini mo walia harane nahondoleberemi. Tigua ni ege-lame wáhagagobi mbira naholebiraore. ⁶⁸ Gabua tara tara irabuha karubi ema bialu biaga biru maru bibahendeme bi pupu wiaga ogoni bolangua haihe beda. Ema bialu piaga uruni ti balu nolene tara tara kago ibirane handayagua nde ti ibida piaga ndobe. Anigo bi pupu wule gime wabini uruni ti ibida polene nakarulapeore nga ndobe. ⁶⁹ Tiha galone naheore ngago tí manda biai kemi. Ani ngago manda buwa tigua mbirale uruni gi nahe halimu.

⁷⁰ Wali agali tara bu karu tinaga bi pupu wiaga uruni agali tigua irame wabuwa siliba ngoloru para haga bini ngago ogoni ko ngubiore nga. Ogoni ibu galone nahe bame agalime ega mabuha

ira lini dedaru do nole ibirago gi halu naibilon-aga agali handalehe wabu heledagola tigua mamage howa mbirale mbira bibe nahe bameore wirigoria wiagago ale dege nga. ⁷¹ Ti ira anihe mbira mabuha hagagobi ka. Ira ogonime ega emene ibirago mo gi nahe ibunaga ginigene kagoria ibu berelo wahaga kagobi nga. Mbirale bi pupu wiaga gime wabini uruni ti homene tingini ngago arumaha bape halu yu wahagagobi nga. ⁷² Mbirale bi pupu wiaga uruninaga aga baya hari mindini iba kuyamaru handalehe mo karula ho ngeledaru mo ko halu togo biai haga. Ani biragola mbirale uruni ugurulime nai kagola wali agali mbirali urunihondo bi pupu wiaga bu karu tini taga timbuni ho haga nga. Ani biaga nga manda bialu mbirale gime wabini urunialego bi pupu wiaga ale ndo ngago manda bulene nga. ⁷³ Mbirali tigabiore howa ibu mbirale bi pupu wiaga gime wabini uruniale ngagohondo bi pupu nawiaga kago ibu bayale bolangua heneore ka. Ibu mo taga holene ale mbira nawiore howa tigabi ka.

Habo nalolene bi gahenge lo winigo ogo
The Holy Bible with Deuterocanon in the Huli
Language of Papua New Guinea
Buk Baibel long tokples Huli long Niugini

Copyright © 1983, 1991, 2002 Bible Society of Papua New Guinea

© Faith Comes by Hearing

Language: Huli

Translation by: Bible Society of Papua New Guinea

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-12-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

dbd89e09-6f1d-5903-a411-8b10e4e81fb7